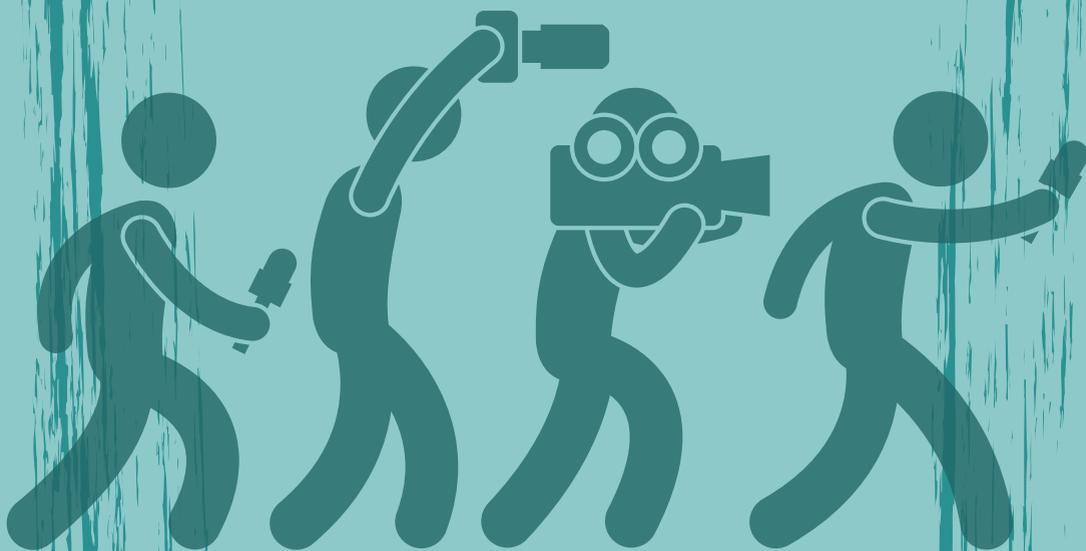

Τα παιδιά κάνουν τις δικές τους ταινίες

Film O'Clock International Festival #5

Πέρασα τα μισά χρόνια της επαγγελματικής μου ζωής διδάσκοντας παιδιά. Γιατί;

Γιατί τα παιδιά είναι το μέλλον, γιατί είναι αυθόρμητα, δημιουργικά, ευφάνταστα, ανοιχτά σε νέες εμπειρίες και τους αξίζει μια πλήρης κι ευτυχισμένη ζωή.

Πέρασα τα άλλα μισά χρόνια επιμορφώνοντας εκπαιδευτικούς.

Γιατί; Γιατί αγαπώ να τους ενθαρρύνω να ανακαλύψουν το παιδικό κομμάτι του εαυτού τους, τη φαντασία, τη δημιουργικότητα και την έμπνευση που χρειάζονται για να συμβάλουν στη

δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου για τις επόμενες γενιές.

Αναστασία Χατζηστεφάνου-Βαφέα
Διευθύντρια του Κέντρου
Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής
Επιμόρφωσης
«Σχεδία»

Γιατί τα παιδιά να δημιουργούν τις δικές τους ταινίες?

Πριν μιλήσουμε για πρακτικές, ας δούμε γιατί είναι σημαντικό να μιλήσουμε τα παιδιά στη γλώσσα του κινηματογράφου ή ευρύτερα στην οπτικοακουστική γλώσσα. Ο κινηματογράφος, όπως και οι άλλες μορφές τέχνης, δίνει τη δυνατότητα στα άτομα να εξωτερικεύσουν τα συναισθήματά τους, να εκφράσουν την άποψή τους για τον κόσμο και να επικοινωνήσουν με τους συνανθρώπους τους. Όμως, είναι η πιο σύνθετη μορφή τέχνης αφού εμπεριέχει όλες τις άλλες κι έτσι εξελίσσεται τόσο στο χώρο όσο και στο χρόνο.

Η σχέση με το χρόνο στον κινηματογράφο, πέρα από τη σεναριακή αφήγηση, έχει να κάνει με τη μουσικότητα. Αφενός με τη μουσική επένδυση, που μέσα από τη μελωδία της υποβάλλει συναισθήματα και αφετέρου με τον ρυθμό που αφορά τόσο την κίνηση των προσώπων μέσα στο πλάνο όσο και το μοντάζ, δηλαδή τον ρυθμό που πρέπει να υπάρχει στην εναλλαγή των πλάνων, ώστε η αφήγηση να ρέει όμορφα. Η σχέση του με το χώρο βασίζεται στο ότι ο κινηματογράφος ενσωματώνει τις εικαστικές τέχνες, ζωγραφική, φωτογραφία, ακόμα και τη γλυπτική, αφού η αίσθηση του χώρου που δημιουργείται στη δισδιάστατη οθόνη είναι τρισδιάστατη.

Και βέβαια, η σχέση με τη λογοτεχνία είναι φανερή, όχι μόνο στις ταινίες μυθοπλασίας, αλλά και στα ντοκιμαντέρ, είτε μέσα από τον λόγο των ανθρώπων που καταγράφονται, είτε μέσα από το αφηγηματικό σχόλιο του ίδιου του δημιουργού. Τέλος, η τεχνολογία παίζει ιδιαίτερο ρόλο στην οπτικοακουστική τέχνη, κάτι που της δίνει εξαιρετικές δυνατότητες, αλλά την καθιστά και πιο περίπλοκη.

Τα παιδιά έρχονται σε επαφή με την οπτικοακουστική γλώσσα από πολύ μικρά και, παρόλο που είναι τόσο περίπλοκη, μαθαίνουν να τη «διαβάζουν» χωρίς να τους τη διδάξει κανείς. Όμως, αυτό έχει ως αποτέλεσμα να την κατανοούν μόνο σε ένα πρώτο επίπεδο, δηλ. επιφανειακά. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να μάθουν και να «γράφουν» στη γλώσσα αυτή, γιατί μόνο τότε θα γνωρίσουν τους κώδικες της, ώστε να μπορούν πια να διαβάζουν και πίσω από τις γραμμές, να αναλύουν και να κρίνουν τα οπτικοακουστικά προϊόντα. Αυτή η ικανότητα είναι απαραίτητη σε μια εποχή όπου η κάθε μορφής επιρροή από τα fake news, τις διαφημίσεις, τις τηλεοπτικές σειρές, τα reality shows, τα video games είναι επικίνδυνη για την ψυχική υγεία των παιδιών και τη διαμόρφωση της κοινωνικής τους συμπεριφοράς. Κάνοντας τις δικές τους ταινίες, τα παιδιά από παθητικοί δέκτες μπαίνουν στη θέση του δημιουργού. Εκφράζουν τις δικές τους απόψεις, γίνονται ορατά στην κοινωνία σήμερα και ενεργοί πολίτες στο μέλλον.

Τι άλλο μαθαίνουν τα παιδιά κάνοντας μια ταινία?

1. Μαθαίνουν να συνεργάζονται

Η δημιουργία ταινίας είναι μία συλλογική διαδικασία που απαιτεί τη συνεργασία πολλών ανθρώπων, που έχουν διακριτό ρόλο ο καθένας. Ο σεναριογράφος, ο σκηνοθέτης, ο διευθυντής φωτογραφίας, ο ηχολήπτης, το σκριπτ, ο μοντέρ, ο μουσικοσυνθέτης, όλοι έχουν ξεχωριστές αρμοδιότητες σε ένα ντοκιμαντέρ. Στις ταινίες μυθοπλασίας, οι ηθοποιοί, οι ενδυματολόγοι, οι σκηνογράφοι, οι μακιγιέρ, οι φροντιστές, οι ειδικοί για τα σπέσιαλ εφφέ, παίζουν κι εκείνοι σημαντικό ρόλο. Αυτή η ποικιλία, βοηθάει τα παιδιά να εξερευνήσουν διάφορους τομείς ανάλογα με τα ενδιαφέροντά και τις ικανότητές τους. Μπορούν να επιλέξουν μια ειδικότητα που τους ταιριάζει περισσότερο ή και να δοκιμάσουν περισσότερες κατά τη διάρκεια της δημιουργίας της ταινίας.

Κάνοντας μια ταινία όλοι μαζί, έχουμε την ευκαιρία να εκτιμήσουμε πόσο η ποικιλότητα εμπλουτίζει τη δουλειά και τη ζωή μας, και να συνειδητοποιήσουμε ότι ισότητα δεν σημαίνει ομοιομορφία, αλλά σεβασμός στην ατομικότητα και τα ιδιαίτερα ταλέντα του καθενός. Κανένας ρόλος δεν είναι λιγότερο σημαντικός στη δημιουργία μιας ταινίας. Όσο, ταλαντούχος και να είναι ο σκηνοθέτης, αν κάποιος από την ομάδα δεν κάνει καλά αυτό που του αναλογεί, μπορεί να χαλάσει όλη η δουλειά.

2. Μαθαίνουν να συγκεντρώνονται και να οργανώνουν τη σκέψη τους.

Η δημιουργία μιας ταινίας διδάσκει στα παιδιά να συγκεντρώνονται, να οργανώνουν το χάος και να δομούν συγκροτημένα τις ιδέες τους. Επίσης απαιτεί αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ όλων, καθώς το δημιουργικό όραμα του καθενός, γεννημένο από φαντασία και συναίσθημα, πρέπει να ενταχθεί σε ένα συγκεκριμένο ομαδικό σχέδιο δράσης. Αυτό το ομαδικό σχέδιο δράσης πρέπει, έπειτα, να κοινοποιηθεί με ξεκάθαρο τρόπο σε όλα τα μέλη της ομάδας, ώστε να ξέρουν ακριβώς τι πρέπει να κάνουν, όταν έρθει η ώρα να εκτελέσουν το δικό τους μέρος της δουλειάς, είτε ως τεχνικοί είτε ως ηθοποιοί ή ως καλλιτεχνικοί συντελεστές και τέλος με απόλυτη συγκέντρωση όλοι τους να συντονιστούν στη φάση της υλοποίησης.

3. Μαθαίνουν να κάνουν και να υπερασπίζονται αισθητικές επιλογές.

Η δημιουργία μιας ταινίας απαιτεί συνειδητές καλλιτεχνικές επιλογές, που πρέπει να τις υπερασπίζεται αλλά και να τις διαπραγματεύεται κανείς με τους συνεργάτες του. Η επιλογή των πλάνων από τον σκηνοθέτη, του φωτισμού από τον διευθυντή φωτογραφίας, των χρωμάτων από τον σκηνογράφο και τον ενδυματολόγο και το είδος του μακιγιάζ, για κάθε σκηνή μιας ταινίας είναι όλα ζητήματα αισθητικής κρίσης, όπως και ο τρόπος που θα μονταριστεί ή θα ντυθεί ηχητικά και μουσικά η ταινία. Τα παιδιά αναπτύσσουν την ικανότητα να παίρνουν αποφάσεις αναφορικά με όλα αυτά, αφού κατανοήσουν τις επιλογές ο ένας του άλλου, τις συζητήσουν και τις αξιολογήσουν.

Πού πρέπει να εστιάσουμε, όταν δουλεύουμε με τα παιδιά;

Όταν συντονίζουμε ομάδες παιδιών για τη δημιουργία μιας ταινίας, ρόλος μας είναι αφενός να ενθαρρύνουμε την ελευθερία έκφρασης τους και αφετέρου να προσφέρουμε στα παιδιά ευκαιρίες και ερεθίσματα για να καλλιεργήσουν τα εκφραστικά τους μέσα και να αναβαθμίσουν την αισθητική τους σε σχέση με την κινηματογραφική τέχνη.

1. Ακούγοντας τα παιδιά και διασφαλίζοντας την ελευθερία της έκφρασης

Για να διασφαλιστεί η ελευθερία έκφρασης των παιδιών, τόσο το θέμα όσο και το σενάριο πρέπει να είναι εντελώς δικά τους και να αντανakλούν τα ενδιαφέροντά, τις απόψεις και τα συναισθήματά τους. Παράλληλα, πρέπει να δίνεται στα παιδιά η αυτονομία να κάνουν τις δικές τους αισθητικές επιλογές κατά τη διάρκεια όλης της διαδικασίας. Αυτό σημαίνει ότι οι συντονιστές θα ακούν προσεκτικά τα παιδιά και θα εφαρμόζουν δημοκρατικές διαδικασίες όταν πρέπει να ληφθεί μια συλλογική απόφαση.

2. Καλλιερώντας τα εκφραστικά μέσα των παιδιών

Προκειμένου να μπορούν να εκφραστούν με αποτελεσματικό τρόπο, τα παιδιά χρειάζονται προηγούμενα ή και παράλληλα να εξασκηθούν στις διάφορες μορφές τέχνης που εμπλέκονται στη δημιουργία ταινίας - φωτογραφία, θεατρικό παιχνίδι, μουσική. Η φωτογραφία, όπως και η ζωγραφική, τα βοηθούν να κατανοήσουν τη σχέση με το χώρο και τη σημασία του κάδρου και του φωτισμού. Η μουσική, όπως ήδη αναφέραμε, ενισχύει την αίσθηση του ρυθμού και της διαχείρισης του χρόνου, που και τα δύο είναι σημαντικά για την εσωτερική ροή της δράσης σε κάθε πλάνο και κυρίως για το μοντάζ. Επίσης, αν και η κινηματογραφική τέχνη έχει τους δικούς της κανόνες για την υποκριτική μπροστά στο φακό, που συνήθως απαιτεί χαμηλούς τόνους, δεν παύει να είναι χρήσιμη η προηγούμενη εμπειρία των παιδιών με τη θεατρική έκφραση.

3.Εξηγώντας τη δύναμη των εικόνων και του μοντάζ

Είναι πρωταρχικής σημασίας να εξηγήσουμε ότι ο κινηματογράφος βασίζεται στις εικόνες και ότι το νόημα δίνεται από τον τρόπο που αντιπαρατίθενται στο μοντάζ. Ο γνωστός Αμερικανός θεατρικός συγγραφέας, σεναριογράφος και σκηνοθέτης του κινηματογράφου David Mamet έχει πει: Αφήστε το μοντάζ να πει την ιστορία!

Ας δούμε το παράδειγμα που χρησιμοποιεί ο Ρώσος σκηνοθέτης Lev Kuleshov

Lev Lev Kuleshov

Σ' αυτό φαίνεται καθαρά πώς η ίδια εικόνα, αν αντιπαρατεθεί με διαφορετικές εικόνες, εκφράζει άλλο νόημα. Στην πρώτη σειρά αντιλαμβανόμαστε ότι ο άνθρωπος πεινάει βλέποντας το πιάτο με το φαγητό, στη δεύτερη ότι λυπάται για τη νεκρή, στην τρίτη ότι ποθεί τη ξαπλωμένη γυναίκα.

4. Καλλιεργώντας την αισθητική των παιδιών

Για να καλλιεργήσουμε την αισθητική των παιδιών χρειάζεται να έρθουν σε επαφή με το έργο των μεγάλων κινηματογραφικών δημιουργών, ξεκινώντας με αυτούς του βωβού κινηματογράφου, όπως είναι ο Charlie Chaplin και ο Buster Keaton. Οι ταινίες τους αποδεικνύουν την αφηγηματική δύναμη των εικόνων. Κάποιοι σκηνοθέτες συνέχισαν να κάνουν ταινίες χωρίς διαλόγους ακόμα και στην εποχή του ομιλούντος κινηματογράφου, όπως ο σπουδαίος δημιουργός Jacques Tati τις δεκαετίες του 1960 και 1970. Το 2019 ο Veit Helmer, έκανε ένα πολύ ενδιαφέρον φιλμ με τίτλο «Το σουτιέν». Είναι ένα ποιητικό φιλμ, χωρίς διαλόγους, μόνο με ήχους και μουσική, που αποδεικνύει ότι ο διάλογος δεν είναι πάντα απαραίτητος. Ακόμη, όμως, και στις ταινίες με διαλόγους, η δύναμη των εικόνων, όπως και η ηχητική και η μουσική επένδυση παίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο.

Τι να θυμόμαστε όταν κάνουμε ένα ντοκιμαντέρ

Η πραγματικότητα είναι πολύ σύνθετη και γι'αυτό δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι σε ένα ντοκιμαντέρ την προσεγγίζουμε αντικειμενικά και σφαιρικά. Στο ντοκιμαντέρ, ο δημιουργός με εικόνες του εξωτερικού κόσμου συνθέτει το δικό του αφήγημα για ένα ζήτημα που επιλέγει ο ίδιος κι έτσι καταθέτει τη δική του άποψη για τη ζωή και την Ιστορία.

Το πρώτο βήμα για τα παιδιά είναι να καταλάβουν ότι και στο ντοκιμαντέρ, αυτό που τελικά θα κάνουν είναι να εκφράσουν την άποψη τους για κάποιο ζήτημα, φωτίζοντας συγκεκριμένες πλευρές των γεγονότων. Ακόμα και αν συμπεριλάβουν αντικρουόμενες ή ποικίλες απόψεις, πάλι δεν μπορούν να καλύψουν όλο το φάσμα της αλήθειας. Η αντιπαράθεση αντίθετων απόψεων απλά αποτελεί διατύπωση της δικής τους άποψης ότι για το συγκεκριμένο ζήτημα υπάρχουν αντίθετες απόψεις. Για το λόγο αυτόν είναι απαραίτητο, όταν ενθαρρύνουμε ομάδες παιδιών να γυρίσουν ντοκιμαντέρ, να είναι η επιλογή του θέματος δική τους, δηλαδή να αφορά τα βιώματά ή τα ενδιαφέροντα τους.

Το ντοκιμαντέρ δεν είναι συνώνυμο με το ρεπορτάζ. Το ντοκιμαντέρ προϋποθέτει ένα στάδιο ενδεδειχούς έρευνας σχετικά με το θέμα που θα έχουν επιλέξει τα παιδιά και στη συνέχεια ένα δεύτερο στάδιο κατά το οποίο θα αποφασίσουν με ποιο τρόπο θα το προσεγγίσουν.

Αν στον τρόπο με τον οποίο θα παρουσιάσουν το θέμα τους περιλαμβάνονται και συνεντεύξεις, θα πρέπει να φροντίσουν να δομήσουν σχέσεις εμπιστοσύνης με τους ανθρώπους οι οποίοι θα τους μιλήσουν, ώστε ο λόγος τους να είναι όσο το δυνατόν πιο αυθεντικός.

Η τελική «ιστορία» δηλ. η άποψή των παιδιών για το θέμα που παρουσιάζουν θα προκύψει από το μοντάζ. Η αντιπαράθεση εικόνων είναι που δίνει το νόημα και όχι απαραίτητα η κάθε εικόνα από μόνη της. Επίσης αν υπάρχει ηχητικό σχόλιο δεν έχει ενδιαφέρον να εξηγήει με λόγια αυτό που βλέπουμε στην εικόνα, αλλά είτε να δίνει μια πληροφορία που δεν υπάρχει στην εικόνα, είτε να λειτουργεί σε αντίστιξη με την εικόνα. Αυτά όλα μπορούν να τα δουν τα παιδιά στην πράξη κάνοντας ποικίλες δοκιμές, παίζοντας δηλαδή με το υλικό τους.

Η μουσική επένδυση επίσης σηματοδοτεί τη θέση του δημιουργού αφού υποβάλει μια συναισθηματική στάση του θεατή απέναντι σε αυτό που βλέπει. Κι εδώ τα παιδιά καλό είναι να παίξουν με ποικίλο υλικό, πριν καταλήξουν στην τελική επιλογή τους.

Η τελευταία δουλειά θα είναι η κατασκευή τίτλων κι εκεί θα πρέπει να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά στο ηθικό ζήτημα του σεβασμού τόσο των πνευματικών δικαιωμάτων σε σχέση με τις πηγές που θα έχουν χρησιμοποιήσει όσο και των ευχαριστιών προς τους ανθρώπους που τους έχουν βοηθήσει στη δημιουργία της ταινίας τους.

Τι να θυμόμαστε όταν κάνουμε μια ταινία μυθοπλασίας

Η μυθοπλασία έχει ως αφετηρία τις εσωτερικές εικόνες των δημιουργών που πρέπει να ζωντανέψουν με τρόπο που οι θεατές να μπορέσουν να επικοινωνήσουν με το έργο. Δουλεύοντας με τα παιδιά, αυτό που πρέπει να επιδιώξουμε είναι να μη χρησιμοποιήσουν την ευκολία της μίμησης έργων που έχουν δει στην τηλεόραση ή στον κινηματογράφο, αλλά να μιλήσουν για τα δικά τους βιώματα και συναισθήματα. Η τέχνη είναι πάντα ξόρκι και φάρμακο και είναι σημαντικό στην «ιστορία» τους, τα παιδιά να βρουν ένα κανάλι για να ξορκίσουν τους δικούς τους φόβους και τις δικές τους αγωνίες, να εκφράσουν τον πόνο, τον θυμό ή ακόμα και τη χαρά τους. Αυτό προϋποθέτει ότι ο/η εμπυχωτής/τρια θα ενθαρρύνει την ελεύθερη έκφραση των παιδιών, δεν θα προσπαθεί να εκφραστεί ο/η ίδιος/α ή να επιβάλει τη δική του/της αισθητική άποψη. Αυτό όμως που μπορεί να κάνει, αν θέλει να οδηγήσει τα παιδιά σε μια πιο βαθιά εξομολόγηση, είναι να τους δώσει ένα πρώτο ερέθισμα που θα πυροδοτήσει τη δημιουργική τους διάθεση και φαντασία.

Η δημιουργία στη μυθοπλασία, περιλαμβάνει συνήθως τα ακόλουθα στάδια:

- συγγραφή σεναρίου (ατομικού ή ομαδικού)
- κάποιο θεατρικό αυτοσχεδιασμό για να βιώσουν το νόημα της κάθε σκηνής
- επιλογή των φυσικών χώρων όπου θα γίνουν τα γυρίσματα για κάθε σκηνή ή/και κατασκευή τεχνητών ντεκόρ αν χρειαστεί
- ντεκουπάζ των σκηνών σε πλάνα και δημιουργία story board
- γύρισμα των σκηνών
- μοντάζ
- μουσική επένδυση
- προσθήκη τίτλων

Σε όλα αυτά τα στάδια, τα παιδιά θα έχουν την τελική επιλογή μέσα από διαδικασίες κατά τη διάρκεια των οποίων καθήκον του εμπυχωτή είναι να διασφαλίσει την ελεύθερη έκφραση όλων των παιδιών και τον σεβασμό του ενός προς τον άλλον, ώστε να μην αποκλεισθεί ούτε να πληγωθεί κανένα παιδί και να επιτευχθεί ο τελικός στόχος της καλλιέργειας συλλογικού πνεύματος.

Η φωνή των εκπαιδευτών

«Κάθε φορά που εμπυχώνω παιδιά να φτιάξουν μια ταινία, θυμάμαι γιατί οι ιστορίες έχουν σημασία...»

ΒΕΡΑ ΙΟΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Σκηνοθέτης κινηματογράφου και περφόρμανς

Η αναγκαιότητα της Τέχνης και δη του Κινηματογράφου στην εκπαίδευση υπήρξε το αρχικό κίνητρο μας κίνητρο, για να δημιουργήσουμε κινηματογραφικές ομάδες στα σχολεία μας. Ο στόχος μας ήταν όχι μόνον να δούμε ταινίες με τα παιδιά, αλλά κυρίως τα ίδια τα παιδιά να φτιάξουν ταινίες. Έτσι, τα παιδιά αποκτούν φωνή, εκφράζονται ελεύθερα για θέματα που τους απασχολούν, επικοινωνούν με τους συνομηλίκους τους, γράφουν σεναρία, μετατρέπουν την αφήγησή τους σε κινηματογραφική αφήγηση, παίρνουν την κάμερα στα χέρια τους, εντάσσουν στην αφήγησή τους τις άλλες τέχνες (π.χ. μουσική). Και όλα αυτά επιτυγχάνονται ομαδοσυνεργατικά, εξάλλου ο Κινηματογράφος είναι η κατεξοχήν συλλογική τέχνη. Έτσι, η δημιουργία ταινίας γίνεται υπόθεση των παιδιών, τα παιδιά δείχνουν το δρόμο για ένα σχολείο έκφρασης και δημιουργίας, αντί για το βαρετό σχολείο της ύλης, των εξετάσεων και της «επιτυχίας». Την ίδια στιγμή, μάλιστα που απουσιάζει η Τέχνη και ο Κινηματογράφος από το σχολείο, κατακλυζόμαστε από εκατομμύρια (ψηφιακές) εικόνες και τα παιδιά (κυρίως) γίνονται καταναλωτές εικόνων. Η δημιουργία ταινιών στο σχολείο δεν είναι, λοιπόν, ένα ακόμη project. Τα παιδιά νιώθουν χαρούμενα, γιατί κάνουν κάτι που τα ίδια διάλεξαν και τους αρέσει. Και αυτή είναι και η χαρά του Δασκάλου...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΠΑΣ

και

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Η φωνή των παιδιών

ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ο Χαρούμενος Εφιάλτης είναι μια υπέροχη ανάμνηση των χρόνων που πέρασα στο Εργαστήρι, το σχολείο που με βοήθησε να ανοίξω το σημαντικότερο παράθυρο της ζωής μου, το θέατρο. Το γεγονός ότι καταφέρνω να ζω σ' αυτόν τον βίαιο και άδικο κόσμο και ταυτόχρονα να μεγαλώνω δυο παιδιά με αγάπη, είναι επειδή η δουλειά μου είναι ηθοποιός-σκηνοθέτης. Το Εργαστήρι και οι δάσκαλοι του ευθύνονται για τον επαγγελματικό μου προσανατολισμό.

Βλέποντας, λοιπόν, αυτή την ταινία βλέπω τον εαυτό μου να μαθαίνει να αγαπά την τέχνη. Με λίγα λόγια, θυμάμαι τι με έκανε καλλιτέχνη.

Giannis Economidis (age 7 years old) narrating his dream for the script of the collective film.

Η φωνή των παιδιών

ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΖΙΛΙΕΡΗ

"Χαρούμενος επιάλλης" λεγόταν το ταινιάκι μας, φτιαγμένο από τα όνειρά μας. Τα όνειρα ημών των εννιάχρονων, των δεκάχρονων, των εντεκάχρονων... Και δε θα μπορούσε να έχει πιο ταιριαστό τίτλο!

Η παιδική ηλικία, νομίζουν μερικοί, είναι μια περίοδος χαράς. Μα, ακόμα και στις πιο ανέμελες εποχές, τα παιδιά έχουν τα δικά τους προβλήματα, άγχη, ανησυχίες και ανασφάλειες. Με τη γελαστή τους αθωότητα απορροφούν τα δηλητήρια του κόσμου των μεγάλων, που ξεσπώντας και φωνάζοντας, διατάζοντας και υποδεικνύοντας, πετάνε τα βέλη τους στις νιόβλαστες καρδιές. Παιδί είναι ο μικρός άνθρωπος, που δεν τον παίρνουν στα σοβαρά, που δεν τον υπολογίζουν, συχνά που δεν τον βλέπουν...

Από τύχη βρέθηκα στα δέκα μου να συμμετέχω σ' αυτή την όμορφη ταινία, ένα εγχείρημα πολιτισμού από αξιόλογους μεγάλους, μεγάλους που ξέφουν να βλέπουν τα παιδιά.. Θεραπεία του παιδιού που ήμουν αλλά και του δασκάλου που έμελλε να γίνω ήταν για μένα η εμπειρία αυτή. Το 'φερε η ζωή και δούλεψα με παιδιά κάθε ηλικίας, από βρέφη μέχρι εφήβους. Και τόσα χρόνια δε συνάντησα ποτέ παιδί χωρίς πληγές. Μεγάλες ή μικρές. Ακόμα δεν εξήγησα το ακατανόητο μυστήριο του Θεού: Με τόση ασχίμια γύρω τους, πού βρίσκει χώρο κι αντοχή κι ανθίζει το χαμόγελο; Μικρούτσικα κυκλάμινα στου βράχου τη σχισμάδα, που θά λεγε κι ο ποιητής. Πού βρίσκουν χρώματα κι ανθούν; Πού μίσχο και σαλεύουν;

Myrto Katzileri (age 9 years old)
watching the film that she had made
together with her friends.

About: Film O'Clock is a festival with a unique vision, celebrating global cinema by simultaneously connecting audiences from 11 countries. The festival fosters meaningful discussions and synchronized screenings, creating a meeting point for filmmakers, critics, and the general public, contributing to a vibrant intercultural dialogue. Film O'Clock International Festival #5 is a cultural project produced by Creatrix Fama and co-financed by the Administration of the National Cultural Fund (AFCN). The 5th edition is organized under the aegis of "Solidarity on Screen - Polish Presidency Film Review," supported by the Adam Mickiewicz Institute as part of the international cultural program of Poland's Presidency of the Council of the European Union 2025.

Partners: National University of Theatre and Film "I.L.Caragiale" in Bucharest (UNATC), Union of Romanian Filmmakers (UCIN), DACIN SARA, National Film Archive, Eforie Cinematheque, Polish Institute in Bucharest, F-Sides Club Cineclub, Filmoteka Narodowa - Instytut Audiowizualny, Wytwórnia Filmów Dokumentalnych i Fabularnych, 35 mm online, Kino Iluzjon (Poland), Bulgarian National Film Archive, National Academy of Theatre and Film - NATFA (Bulgaria), Vilnius Academy of Arts (Lithuania), Lithuanian Film Center, CNC Moldova, Mediacor Chisinau, National Film Institute of Hungary, Tisza Mozi (Hungary), Dovjenko Centre, Zhovten Cinema (Ukraine), Schedia - Center for Artistic and Pedagogical Training (Greece), Romanian-Greek Association of Art and Culture (Greece), Otvoreni Univerzitet Subotica Doo (Serbia), Cinemaeuropa Subotica (Serbia), Delta Video (Serbia), Neelsie Cinema (South Africa), Jesuit Cinema Club (Egypt), Medfest Egypt, ART, thestoryspectrum.com.

Media Partners: Radio Romania Cultural, Cinefan, LiterNet, Investigatoria Press, IQads, Spotmedia, Munteanu Events, România Pozitivă, Romania Journal, Revista Film, Cineflia, Film Menu, Zile și Nopti, MovieNews, Filme-Cărți, PostModern.

PROIECT CO-FINANȚAT DE:

* The project does not necessarily represent the official position of the Administration of the National Cultural Fund. AFCN shall not be held liable for the project's content or any use to which the project outcome might be put. These are the sole responsibility of the beneficiary of the funding.

Ministry of Culture and National Heritage
Republic of Poland

ADAM
MICKIEWICZ
INSTITUTE

Wydarzenie kulturalne polskiej prezydencji w Radzie UE
Cultural event of the Polish presidency of the Council of the EU
Événement culturel de la présidence polonaise du Conseil de l'UE